

Таким чином, розроблені банком операційні процедури документального оформлення та відкриття депозитних рахунків відповідно до їх економічної сутності, схеми документообороту, їх відображення в обліку забезпечують виконання функцій бухгалтерського контролю депозитних операцій банку та отримання достовірної фінансово-статистичної звітності.

Список використаних джерел

1. Кириленко, В. Б. Організація обліку, контролю та аналізу депозитних операцій банку [Текст] : монографія / В. Б. Кириленко. – К.: КНЕУ, 2008. – 264с.
2. Співак, С.І. Депозитна політика комерційних банків [Текст] / С.І. Співак // Науковий вісник Луганського національного аграрного університету. Економічні науки. – 2009. – № 6.
6. Про банки і банківську діяльність [Текст] : [Закон України від 07.12.2000р. № 2121-III]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.
7. Положення про порядок здійснення банками України вкладних (депозитних) операцій з юридичними і фізичними особами [Електронний ресурс]: затв. постановою Правління НБУ від 03.12.2003р. № 516. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1256-03> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.

УДК 336.74

Антонюк Тетяна
магістрант
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

Анотація

У статті досліджено стан валютного ринку України за останні роки під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів у контексті фінансової безпеки. Проаналізовано основні тенденції валютного ринку України, визначено основні проблеми і шляхи його розвитку.

Ключові слова: валютний ринок, фінансова безпека, антикризове валютне регулювання, валютний курс, золотовалютні резерви, валютні операції, валютна політика.

Сучасні процеси, що відбуваються на валютному ринку, і в першу чергу проблеми курсових коливань, відіграють значну роль в економічному житті держави. Залежно від валютної політики це може як стимулювати, так і стримувати економічний розвиток країни та відповідно впливати на стан окремих секторів, галузей і підприємств, а також на місце держави на світовому

ринку. Розбалансованість валютного ринку, негативне сальдо торговельного балансу, високі темпи інфляції свідчать про те, що нині залишається нерозв'язаною проблема проведення ефективної валютної політики і визначення оптимального рівня валютного курсу. Для вирішення цих проблем необхідно вибрати оптимальну систему регулювання валютного ринку в сучасних умовах.

Валютний ринок, як один з головних елементів світової валютно-фінансової системи, в останні десятиліття характеризується посиленням процесів глобалізації, диверсифікації та трансформації. Інтеграція України до світового співтовариства зумовлює необхідність удосконалення функціонування її валютного ринку. Таким чином, у результаті активного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів на економіку України та в умовах світової фінансової кризи проблеми вітчизняного валютного ринку набувають особливої актуальності.

Виходячи з цього мета статті полягає у визначенні основних проблем і перспектив розвитку валютного ринку країни в контексті фінансової безпеки на основі аналізу його сучасного стану в умовах світової фінансової кризи.

В економічній літературі проблеми валютного ринку, практичні аспекти його функціонування висвітлено в наукових працях відомих зарубіжних учених: Дж. Вільямса, Дж. М. Кейнса, Р. Манделла, П. Самуельсона та інших, а також у працях вітчизняних науковців, а саме: С. Боринця, О. Береславської, І. Бураковського, А. Гриценка, В. Мищенко та ін. Велику увагу приділено розгляду проблем валютно-курсової політики такими вченими, як О. Барановський, О. Дзюблюк, А. Гальчинський, В. Лапчук, О. Мозговий, О. Петрик, М. Савлук. Проте в існуючих дослідженнях, на наш погляд, недостатньо розкрито проблеми функціонування валютних ринків у контексті фінансової безпеки. Формування світової системи господарства, інтернаціоналізація та глобалізація господарських зв'язків призвели до розвитку міжнародних валютних відносин, які наділені ознаками хаотичності, що визначають прагнення окремих економічних суб'єктів з урахуванням різноманітності їх інтересів та мотивації. У цьому сенсі саме валютний ринок виступає об'єктивним організатором валютних відносин, який сегментує та впорядковує прагнення різноманітних економічних агентів. Останні події у світі демонструють важливість впливу валютного ринку на економіку. Розвиток кризи показав, наскільки тісно переплітаються валютна та фінансова сфера і який може бути при певному збігу обставин масштаб їх впливу на основні сфери економічної діяльності та фінансову безпеку взагалі [1].

Перед оцінкою безпосереднього стану, визначенням проблем і перспектив розвитку валютного ринку України розглянемо валютно-курсову політику НБУ та зміну курсу національної грошової одиниці під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. З початком розгортання світової фінансової кризи Україна була абсолютно не підготовленою до глибоких впливів зовнішніх кризових явищ у сукупності з внутрішніми економічними і політичними кризовими явищами. Задля мінімізації дефіциту іноземної валюти та зниження девальваційного тиску на гривню НБУ проводив активні валютні інтервенції шляхом продажу доларів США. Як наслідок, у 2010 р. спостерігалася стабілізація

функціонування валютного ринку, у результаті чого обмінний курс гривні до долара США на міжбанківському валютному ринку зріс на 0,38 %, тобто до 7,9617 грн/дол. США. Загальне сальдо валютних інтервенцій сформувалося додатним та перевищило 1,3 млрд дол. США. Це дало змогу відновити міжнародні резерви, обсяг яких станом на 01.01.2011 р. дорівнював 34 576,4 млн дол. США [2].

На початку 2011 р. в результаті відповідної кон'юнктури на світових фінансових і товарних ринках підвищилася пропозиція іноземної валюти і НБУ мав змогу формувати міжнародні резерви, обсяг яких на початок 2012 р. становив 31,8 млрд дол. США. Обмінний курс гривні відносно долара США в 2011 р. на міжбанківському валютному ринку знизився на 0,84 % – до 8,0284 грн за 1 дол. Офіційний курс гривні до долара США знизився на 0,35 % – до 7,9898 грн за 1 дол. США [3].

У 2012 р. за умов обмеженого доступу до зовнішнього фінансування Національному банку України вдалося мінімізувати зменшення валютних резервів. Станом на 01.10.2012 р. обсяг валютних резервів дорівнював 24 546 млн дол. США. Офіційний курс гривні до долара США в 2012 р. знизився на 0,04 % – до 7,9930 грн за 1 дол. США [3].

Реалізація валютно-курсової політики НБУ в 2013 р. врахувала стан платіжного балансу, характер коливань попиту і пропозиції іноземної валюти на міжбанківському валютному ринку України, а також підтримку зовнішніх платежів Уряду та НАК “Нафтогаз України”. На кінець 2013 р. міжнародні валютні резерви становили 20 416 млрд дол. США, а обмінний курс гривні до долара США на міжбанку – 811,89 грн за 100 дол. США [4].

У 2014 р. ситуація на валютному ринку України кардинально змінилася. Офіційний валютний курс гривні до долара США в лютому 2014 р. знизився на 1,99 грн (24,9 %) і на 28.02.2014 р. становив 998,6300 грн за 100 дол. США. Міжнародні резерви станом на 01.03.2014 р. дорівнювали 15 462,3 млн дол. США, тобто знизилися ще на 13 %. Банківські вклади фізичних осіб у ВКВ (у доларовому еквіваленті) знизилися на 1 390,9 млн дол. США [6].

Ще гіршу ситуацію ми спостерігали у квітні 2014 р. Обсяги угод на міжбанківському валютному ринку були дуже малі. Згідно з економічною логікою за незначних обсягів угод на міжбанку курс долара має падати, а він зростає прискореними темпами. Водночас загальна кількість готівкової валюти, що обертається в Україні, наближається до відмітки 100 млрд дол. Немає сумнівів, що купівля валюти має виключно спекулятивний характер. Обсяги продажу на міжбанку показують, що експорт суттєво скоротився і в той же час фактично зупинився імпорту. Дохід приносять зараз тільки валютні спекуляції. За квітень 2014 р. банки в Україні заробили близько 280 % річних на конверсійних валютних операціях.

Отже, валютний ринок України сформувався відносно основних партнерів з економічного співробітництва: Євросоюзу, США та Росії. Разом з тим курси гривні до долара США, гривні до євро та гривні до російського рубля нині досить нестабільні. За таких умов вважаємо за доцільне розробити на державному рівні стратегічну програму розвитку національної економіки, яка б передбачала основний вектор економічного поступу, загальнодержавні орієнтири та шляхи

подолання соціально-економічних проблем. Це сприятиме мінімізації політичних спекуляцій та нераціонального витрачання державних коштів. Негативний вплив на стан валютного ринку чинить і рівень тінізації економіки, що знижує ефективність валютних регулятивних заходів Нацбанку. Рівень тінізації становить приблизно 50 % [4], а для її подолання необхідно вдосконалити монетарні заходи, наповнити ресурсами валютний ринок для реального сектора економіки, а не розкручувати спекулятивні ігри, посилити контроль у бюджетній сфері, а саме підвищити прозорість державних закупівель, реформувати податкову систему з метою експортного відшкодування ПДВ, розробити дійові антикорупційні програми.

Наступною важливою проблемою вітчизняного валютного ринку є доларизація економіки, яка тісно пов'язана з процесами валютно-фінансової глобалізації та фінансовою безпекою країни. В Україні долар США поряд з гривнею фактично бере участь у виконанні функцій грошей. Тому боротьба з доларизацією як фінансово-економічним явищем та з її ризиками фінансової небезпеки стає важливим напрямом політики НБУ. По суті, це необхідна умова збереження контрольованості монетарної сфери [5].

Доларизація негативно впливає не тільки на стан валютного ринку, але й на економіку України в цілому. Це неможливість повернення валютних кредитів фізичними та юридичними особами, загроза стабільності українських банків, збільшення державного боргу, відплив ліквідності з країни, неспроможність НБУ втримати курс гривні. Державні фінансові вливання призводять лише до зменшення валютних резервів.

Високий рівень доларизації економіки України веде до виникнення валютних ризиків у разі різких коливань валютного курсу гривні, що ми спостерігаємо на сучасному етапі розвитку внутрішнього валютного ринку. З метою стабілізації валютного ринку України Нацбанк має вирішити проблеми щодо прийняття нового валютного законодавства. Нині в Україні немає єдиного нормативного документа, який поєднував би в собі всі аспекти валютного регулювання і контролю. В існуючій нормативній літературі не існує чіткого розподілу функцій валютного регулювання та валютного контролю між державними органами, не визначено механізми встановлення режиму валютного курсу, що, у свою чергу, ускладнює можливість прогнозувати валютний ринок [5].

Питання стабілізації валютного ринку України дуже важливе в сучасних умовах. Економіка без ефективного валютного ринку просто не зможе функціонувати. Слід зазначити, що сучасна економіка України має розглядатися як невід'ємна частина світової економічної системи, де поглиблюються процеси регіоналізації та глобалізації, відбувається транснаціоналізація продуктивних сил і капіталів, утверджується інноваційна модель економічного розвитку. У світі посилюється рух міжнародних капіталів, країни усувають національні фінансові та торговельні обмеження, надаючи можливість фінансовим інструментам впливати на їхню економіку.

Так, на 01.01.2014 р. частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків України становила 39,5 %, що перевищує нормативне значення межі економічної безпеки на рівні 30 %. Кількість діючих банків на території України

– 180, з них 19 – зі 100-вим % іноземним капіталом, 49 – із часткою іноземного капіталу [6].

Проаналізувавши валютний ринок України та динаміку курсу національної грошової одиниці, можна виділити основні проблеми, що потребують негайного вирішення.

По-перше, це наявність тенденцій до девальвації гривні відносно іноземних валют, що вже негативно впливає на економічний розвиток і темпи інфляції. По-друге, значне підвищення попиту на іноземні валюти у населення внаслідок втрати довіри до національної валюти призвело до зростання рівня доларизації. По-третє, необхідність стабілізації валютного ринку України за допомогою прийняття нового валютного законодавства.

Таким чином, результати аналізу стану валютного ринку України показують необхідність впровадження комплексу законодавчих, нормативно-правових та інших заходів з метою стабілізації національної грошової одиниці, розвитку валютного ринку, забезпечення інтеграції у світову економіку. Виходячи з проведеного дослідження, можна стверджувати, що основні напрями стабілізації валютного ринку України такі:

- затвердження програми співробітництва з МВФ, що дасть змогу поповнити валютні резерви і підтримати гривню;
- підвищення прозорості і передбачуваності операцій НБУ на валютному ринку, що забезпечить усім банкам рівний доступ до валютних інтервенцій НБУ;
- зменшення рівня доларизації української економіки через підвищення привабливості гривневих активів;
- удосконалення структури внутрішнього валютного ринку з урахуванням міжнародної практики;
- удосконалення нормативної бази НБУ;
- посилення роботи з моніторингу валютних ризиків;
- удосконалення механізмів контролю та протидії спекуляціям;
- стимулювання експорту і забезпечення рівноваги платіжного балансу.

Як підсумок проведеного дослідження, можна сказати, що перспективи України на міжнародному валютному ринку з фінансового погляду є негативними. Зменшення валютних резервів, збільшення кредитної заборгованості, девальвація гривні, велика інфляція – усі ці показники можуть у разі не прийняття зазначених вище заходів призвести до дефолту національної валюти, а отже і всієї економіки України.

Список використаних джерел

1. Арбузов, С. Стан і перспективи розвитку грошово-кредитного ринку України [Електронний ресурс] / С. Арбузов, О. Щербакова. – Режим доступу : http://arhive.nbuv.gov.ua//portal/soc_gum/vnbu/2012 (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.
2. Бураковський І.В. Глобальна фінансова криза: уроки для світу та України [Текст] : навч. посіб. / Бураковський І.В. – Харків : Фоліо, 2009.
3. Бодрова Н.Є. Валютний ринок України: стан, проблеми й перспективи [Текст] / Н.Є. Бодрова // Вісник СумДУ. Серія “Економіка”. – 2012. – № 1. – С. 103.

4. Макроекономічний огляд на грудень 2013 року [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу : <http://bank.gov.ua> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.

5. Рибаченко, К.В. Моделювання стану валютного ринку України [Електронний ресурс] / К.В. Рибаченко. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.

6. Сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua> (дата звернення 10.12.2014р.). — Назва з екрана.

УДК 657.4

Бабіч Ірииа
к.е.н., доцент
Ліпатова Наталія
Луцький національний технічний університет
м. Луцьк

ОБЛІК ДАВАЛЬНИЦЬКОЇ СИРОВИНИ

Анотація

У статті розглянуто питання організації обліку операцій з давальницькою сировиною у сучасних умовах господарювання, зростання курсу валют, кризових явищ.

Ключові слова: історія бухгалтерського обліку, бухгалтерський облік операцій з давальницькою сировиною, толлінг.

В практиці багатьох підприємств досить часто виникали ідеї, втілення в життя яких було неможливим через відсутність необхідних виробничих потужностей або нестачу оборотних засобів. Однак, використання вітчизняними підприємствами іноземної давальницької сировини мало і негативний вплив на їх діяльність через збільшення суми зносу основних засобів при відсутності будь-яких капітальних вкладень у їх розвиток.

Тому однією з форм ефективної економічної діяльності стало використання операцій з давальницькою сировиною, що дозволило розширити економічні зв'язки, знизити рівень витрат на виробництво продукції, залучити наявні у нерезидентів сировину і матеріали для переробки на вітчизняних підприємствах, що стимулювало розвиток національних галузей України. Кінець ХХ – початок ХХІ ст. характеризувався для України появою і прогресивним розвитком великої кількості підприємств різних організаційно - правових форм. Мало місце значне розширення зовнішньоекономічних зв'язків країни. Проведений аналіз наукової та довідкової економічної літератури дає можливість стверджувати, що дослідженням питань, пов'язаних з операціями з давальницькою сировиною займається значна кількість вітчизняних та